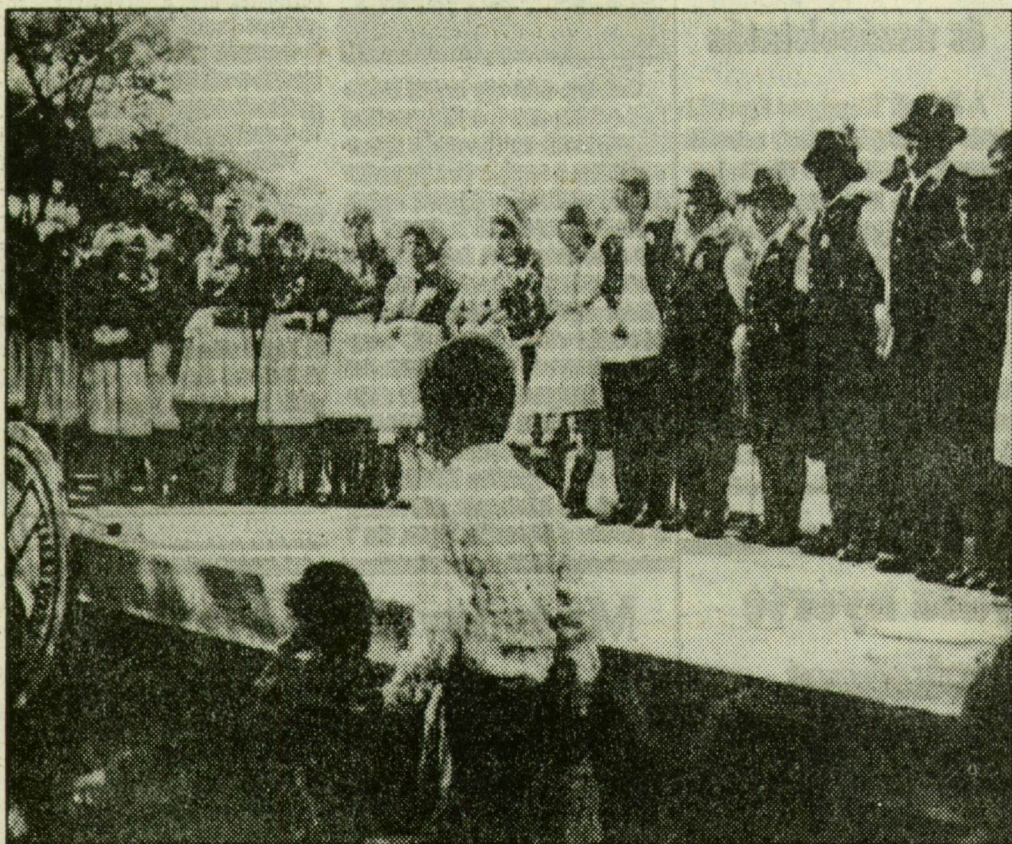

Algyői hagyományörzés

Manapság egyre többet beszélünk a hagyományokról, a múlt biztos pontjairól, s azok megőrzéséről. Az algyői hagyományörző együttes szombat ünnepi fennállásának 25. évfordulóját az algyői Ady Endre Művelődési Házban. Az együttest Eke Károly indította útjára, s azóta mintegy 2500-an voltak tagjai. Pillanatnyilag 250 főt számlálnak. A jubileumi visszaemlékezés délután 4 órakor kezdődik, ahol az elmúlt 25 év videóra rögzített jeleneteit projektorral vetítik. Fél 6 órakor fotókiállítás nyílik, amelyre ugyancsak a 25 év dokumentumaiból válogattak a rendezők. Délután 6 órakor indul útjára a jubileumi műsor: lesz ének, zene, tánc. Este 8 órától kifulladásig vacsora és tánc.

Kultúra

Kezembe került a minap a Szegedi Műsor legfrissebb száma. A kis füzetecske a város kulturális és egyéb programjait szedi egy csokorba össze. Amint kinyitom, a második oldalról rögtön egy meglepően kulturált meztelen segg néz rám félszemmel. Azaz egy aprócska bugyi mégiscsak feszül rajta, no de az igazán nem zavarja a szemlélődést. A masszázsszalonnakellett ott magát. A prüdek erre tán felszisszennek, ám én jól tudom, hogy a pucér popsi gazdag hírdetőt takar, jól fizető szponzort. Meztelen torzó, többszörös szorzó. E kis képecskének köszönhetem, hogy a szemközti lapon elolvashatom az ünnepi könyvhét teljes programját. Majd beljebb azt, hogy mi lesz a szabadtérin, hol nyílik tárlat, mit ajánl a nyugdíjasklub.

Meg aztán ez is program. Ha az embert elcsigázta a központi kormány (minisztérium) oktatáskonceptiója, a Freinet-, avagy a Waldorf-módszer, orgonakoncert után már nincs kedve egy nehéz vacsorához, könnyen lehet, hogy figyelme a második oldal irányába terelődik. Tehetősebbeknek esetleg a zene-, képzőművészeti- és egyéb kultúrák tanulmányozása után mára szottyán kedvük. Elvégre a szex is kultúra. Akinek pedig ehhez nincs tehetsége, szemezhet fotóval, e meglepően kulturált női fenékekkel.

M. T.

Hol vagytok, lányok?

Amikor egy filmben gyerekszereplőket választanak, talán egy egész életet pecsételnek meg vele, hisz van romantikája, és a siker – mert hát könnyebb egy gyerekszereplőnek befutni – akkora vonzerővel bír, amit még játékból is érdemes kipróbálni.

Nemrégiben jelent meg *Borzák Tibor Árvácskák* (Elfelejtett csillagok?) című könyve, melyben négy gyerekszínésszel készített riportot, mi történt velük az utóbbi időben: *Czinkóczy Zsuzsa*, *Erdős Mariann*, *Nyakó Julianna*, *Ozsda Erika*. A szerző a bevezetésként egy beszélgetést közöl, amelyben *Mészáros Márta*, aki sok gyerekszínésszel dolgozott, mondja el véleményét. „Figyelje csak meg, hogy a szupersztárok életében is mély nyomot hagy a gyerekkoruk, s milyen sok tragédia kerül felszínre.” Persze a „kisszínészek nem minden esetben jutnak a diplomáig, és mégis, mindezek ellenére színész válik belőlük, bár így sokkal nehezebb beilleszkedniük. „Nálunk a baj forrása, hogy a filmgyártás terén is átvettük a szovjet szisztémát, vagyis akkor ismertek el valakit a „szakmában”, ha volt róla papírja. Ez röhej. Lehet, hogy egy zseniális matematikus vagy filozófus harmincéves korig egészen mást csinál, járja a világot autóstoppal, csavarog, azután pedig egyik napról a másikra maradványt alkot. Mi van akkor, ha nincs diplomája, nem szerzett papírt, mondjuk, a moszkvai Lomonosov Egyetemen? Ne feledje, sokáig papírország voltunk – és talán még most is azok vagyunk.” Hát ez majd elvállik.

A lányokról csupán a legjellegzetesebb mondatok. Zsuzsa: „Biztosan boldog lennék, ha ismét sztárokkal forgathatnék...”. Marianna: „Az élettársam nevére csak akkor lesz szükségem, ha majd a gyerek is igényli...”. Juli: „És kicsi Nyakó úgy elkezdett üvöltöni, mint a hülye gyerek...”. Erika: „Szerintem ninesenek kellő ambícióim a színészhöz...”

P. Sz.

Pályázati felhívás

Sorsunk 1991. címmel újságírói 16-18 év közötti fiataloknak szól, tehetségkutató pályázatot hirdet a akiket foglalkoztat az 1956-os Lakitelek Alapítvány. A pályázaton forradalom története. Pályázni 3-6 oldalas tanulmány elkészítésével lehet. A tanulmányban a jelentkezők töltötték be 35-ik életévüket. A összehasonlító elemzést kell írjanak a jelentkezőktől két eltérő terjedelmű, egy 1988-ban (vagy bármelyik azt megelőző évben) valamint egy 1990-ben kiadott általános vagy gépelt oldal alatt kell legyen. Beküldési határidő: 1991. augusztus 15. 1991. szeptember 15-éig kell postára adni. Ugyancsak a Lakitelek Alapítvány adni. A pályázata az „1956 – Tankönyv- A Lakitelek Alapítvány címe: veinkben” című, mely azoknak a H-1399 Budapest, Pf. 701-380.

Különleges rongálások

— Az idén a szokásosnál is több pénzbe fog kerülni a Szabadtéri Játékok Dóm téri létesítményének éves felújítása. A nézőtérén soha nem tapasztalt rongálást követtek el a székeken és a padokon. Nem várt többletköltséget és energiát emészt föl az is, hogy ugyancsak ismeretlen tettesek kábeleket loptak el a Dóm tér alapépítményéből. Többféle kábelt vágtak ki a hálózatból, a legnagyobb keresztmetszetű 600 négyzetmilliméterestől a 0,15-ösig.

A díszletek gyártása és felújítása folyik. Probléma adódott azonban a Turandot jelmezei körül. Két évvel ezelőtt a Magyar Állami Operaháztól kölcsönözték a kollekción, ott pedig időközben kifutott a darab, és leselejteztek a

ruhákat. Most jelmezek összeválogatásával próbálják megoldani a dolgot.

Az elemzések szerint változás következett be a nyári idegenforgalom struktúrájában. A városba zömmel alacsonyabb jövedelmű külföldiek látogatnak el, akiknek fogyasztási szokásaik a korábbiaktól eltérőek, igényeik, fizetőképességük alacsonyabb. Problémát jelent az is, hogy az önkormányzat megemelte a közterülethasználati díjakat, azért sok kerthelyiség ki sem nyitott. Ami a Dóm teret illeti, az ottani kiszolgáló büféket tavaly a Játékok igazgatósága működtette, s azok mintegy 500 ezer forintot hoztak. Az idén ezeket az önkormányzat fogja üzemeltetni.

A közönszervezőknek legkevésbé gondjuk a Macskákkal volt, hiszen erre a produkcióra szinte nyitás előtt elkelt az összes jegy. Sokan érdeklődnek a Hunyadi és a Mária evangéliuma iránt is. A Néptáncgálánál abból adódott nehézség, hogy megszűnt a korábbi jegyjuttatási rendszer (szakszervezet, szocialista brigádok, tévesek.) Az eddig eladott belépők száma (június 20-áig):

Hunyadi László (1 előadás)	4750
Néptáncgála (2 előadás)	4300
Turandot (2 előadás)	4110
Mária evangéliuma (3 előadás)	13000
Macskák (5 előadás és 1 főpróba)	38000

Négyszemközt a halálról (1.)

— *Hogyan tudná, vagy egyáltalán lehetséges-e kettéválasztani, hogy a halálról mint magánember, ne pedig mint evangélikus lelkész beszéljen?*

— Nehéz kettéválasztani, mert amit csinálók, az egyben a hobbim és hivatásom is, a kettő összekeveredik. Lehet, hogy mint magánember akarok nyilatkozni, de a hitelességhez, az őszinteséghez a lelkészi mivoltom is hozzátartozik. A lelkészt és a magánembert azért nem választanám el egymástól, mert akkor úgy nézne ki, hogy a lelkész csak egy farizeus álarc, a másik pedig egy tőle független, külön ember. Nem, a kettőnek valahol egybe kell oltadnia.

— *Mit szólna egy ilyen alcímhez, hogy bevezetés a halálba?*

— A halálról beszélni teljesen jogos. Emberi

létünket három fázisra oszthatjuk fel:

az első a születéstől az agónia megkezdéséig, a második a haldoklás valósága, a harmadik a halálon túl van. Az már ízlés, világnézet vagy hit kérdése, hogy a halál után folytatónak tekintjük a léteket vagy sem. Az ateista ugye azt mondja, hogy a halál után a teljes megszűnés következik. De erről én már gimnazista koromban – amikor még nem voltam vallásos – azt gondoltam, hogy valahol sántít. Sántított ez abban: nem lehet, hogy az ember teljes egészében megszűnjön, holott az anyagról meg az energiáról azt tanultuk, hogy nem vész el, csak átalakul. Pedig az anyagnál és energiánál sokkal komplexebb az ember.

— *A halál és annak közelsége elgondolható. Találkozott-e már olyan ateistával, aki ebben az időszakban megváltoztatta véleményét?*

— Igazán színtiszta ateista emberrel még nem találkoztam. Olyanlgyen, aki egy társadalmi rendszeren belül ateistának vallot-

Halálközeli élmények, ezt a címet olvashattuk azon a lapon, amely a Ribár János evangélikus lelkéssel való beszélgetésre invitált. Aki nem olvasták Raymond A. Moody Élet az élet után című könyvét, minden bizonnyal meghökkentek egy kicsit. Talán ennek is köszönhető, hogy hétfőn este szép számmal gyűltek össze a JATE-klub belső udvarában. A lelkész nemcsak az olvasott, hanem saját praxisán belül fölmerült halálközeli élményekről is beszámolt: a klinikai halálon átesettek azt vallották, hogy kiemelkedve testükből fölülről látták magukat, hallották, amit mások beszéltek, de ők nem tudtak velük kommunikálni. Majd egy hosszú alagúton suhantak keresztül, melynek a végén gyönyörű világgóság várta őket, ez volt az úgynevezett Fénylény, aki arra kérte az illetőt, hogy értékelje az életét, majd – az idő itt nem mérhető a mi fogalmaink szerint – körülbelül néhány másodperc alatt lepergett előtte az egész élete. Nagyon vázlatosan és röviden ennyi. Ezek tapasztalati tények. Arról viszont kevés szó esett, hogy mi a helyzet magával a halállal. Így hát arra kértük a lelkész urat, hogy tudása szerint avasson be ebbe a témába is.

látványos megtéréseket még nem láttam,

olyat, hogy valaki a halál közelében egyszer csak fölkiált, hogy na, én most megtérek – de ez nem is hiányzik.

— *Gondolom, a megtérés ennél csendesebb.*

— Igen, ez csendes belső folyamat. A megtérésknél valami nagyon őszinte, belső és szent folyamatot láttam, ami távolról sem a félelem függvényében hozott döntést: ez a világnak egyfajta pozitív feldolgozását jelenti. Így például a halál pozitív feldolgozását is. De húszéves tapasztalataimra támaszkodva azt mondhatom, hogy intrapszichésen magunkban hordozunk egy Isten-élményt. A legvadabb ateista, aki Istenről hallani sem akar, egyszerűen nem tud szabadulni a lehetőségtől. Nietzsche egyszer azt mondta: „Úgy utálom ezeket az ateistákat, ezek mindig Istenről beszélnek.”

— *Idáig a hitről, a halálról beszélünk. De mit jelent a halálról nem beszélni?*

— Ez mindig elfojtást jelent. Azt jelenti, hogy mesterségesen megpróbálom kiiktatni a gondolataim közül, és ez megbosszulja

önmagát. Minden elfojtás megbosszulja magát, legyen az szexuális vagy bármilyen jellegű. Mindennap találkozunk a halállal – hogy ez most jó vagy rossz, az más kérdés –, ha csak egy krimet vagy a Híradót megnézzük, vagy a rádióban meghallgatjuk a híreket, akkor balesetek, természeti katasztrófák, járványok, stb. formájában bekerül az életünkbe. A filmekben meg hát ott ölik meg a színészt előtünk, illetve a színész által alakított szereplőt. És ebben a közegben a halálról való nem beszélés egy nagyon is erőszakos elfojtási kísérlet.

Amit elfojtunk,

az beszoródott erővel és a hátsó ajtón robban vissza. A másik végtel, hogy állandóan ezzel foglalkozni, az is beteges lehet. Gyakorlatilag egy józan arisztotelészi arany középpátra van szükség.

— *Akkor milyen mértékig „érdemes” a halállal foglalkozni?*

— Tételszerűen úgy fogalmazhatnám meg, hogy a feldolgozás mértékéig. A feldolgozás azt jelenti, hogy valamilyen eredményre jutok. A halált úgy fogom föl, mint valami egy-

ismeretlenes egyenletet. Ezt vagy úgy oldom meg, hogy az eredmény nulla, tehát a semmi. Vagy úgy, hogy az eredmény a végtelen, az örökkélt lesz.

— *A beszélgetésben azt mondta, hogy a halál destruktív, mert kapcsolatokat, életlehetőségeket szakít meg, összezavarja az életet. Ugyanakkor a halál, a halál gondolata bizonyos esetekben konstruktív is.*

— A halál az egész gondolkodás építészete – ahogyan Schopenhauer is írta. Mert ha végtelen idő állna rendelkezésünkre, akkor úgy lennénk mindennel, hogy „ej, ráérünk arra még”.

— *Hogyan fér meg egymással ez az egy dologból fakadó kettős természet?*

— Igen, paradox jellegű, ezzel jellemzőm. Hasonlóképpen, mint a szeretet. Mert a szeretet büntet is. Ha arra gondolunk, hogy a szeretet csak simogat, csak ölebe vesz, csak megpuszít, az nem igaz. Ehelyett a szeretet időnként nyaklevest is kell, hogy adjon. A legtöbb bonyolult dolognak megmutatkozik a paradox mivolta. Bonyolultnak azért tarthatjuk ezeket a dolgokat, mert fogalmainkba rendkívül nehezen sűrűthetők bele. De a haláltól való félelmünknek köszönheti fejlődését például az orvostudomány is. Ebből a szempontból impulzív volt a halál. Tehát ez a destruktív, romboló valóság érdekes módon pozitív hatással van az emberi gondolkodásra. Mert például azért öltözködünk, azért lakunk kulturáltabb körülmények között, mert mindezzel az életünket akarjuk biztosítani. Elképzelhető, ha nem lenne halál, akkor még mindig barlangi körülmények között laktunk. A legprimitívebb példa az elmúlás elleni védekezésre talán a női kozmetika. Ugyanakkor a természetből való kiszakadásunknak ára is van: ismertek a civilizációs ártalmak.

PODMANICZKY SZILÁRD